

Monografija pri Družini

Sveti Hieronim, mož s Krasa

Rafko Valenčič je napisal prvi prispevek k ubikaciji Stridona, rojstnega kraja znanega svetnika Mesto je napadel gotski kralj in ga porušil – Uganka, kje mesto sploh je

Teolog, profesor Rafko Valenčič se je lotil obsežne in zahtevne raziskovalne naloge o svetem Hieronimu in svoja spoznanja strnil v knjigo Sv. Hieronim – mož s Krasa, s čimer je javnost presenetil z drzno hipotezo, da je znani svetnik Kraševac. Do zdaj je v literaturi veljalo, da je bil doma nekje v Dalmaciji. Zadnja večja razprava akademika Mateja Suića je sv. Hieronima postavila v rojstni Stridon v geografsko območje nekdanje rimske Liburnije, pokrajine na zahodnem delu Kvarnerskega zaliva. Valenčičeva hipoteza je, da je bil Stradun nekje na Pivškem na Krasu. Vendar ostaja ubikacija (geografska lega) še vedno nerešeno vprašanje, saj manjkajo bistveni, to je arheološki dokazi o obstoju mesta kjerkoli naj bi bilo. Sv. Hieronim (347–420) je eden izmed štirih velikih zahodnih cerkvenih očetov in spada med največje razumnike antike.

Teza Rafka Valenčiča o sv. Hieronimu kot možu s Krasa je zelo drzna, nekako intuitivna, saj znanstvenik ne bi smel postavljati trditve brez dokazov, zlasti še, če gre za identiteto nekega mesta. Kako je mogoče, da Hieronimovega rojstnega Stridona še niso odkrili, hkrati pa vsi nekako »vedo«, kje je bilo? Valenčič postavlja Stridon na področje današnje Pivke v bližini Šilen tabora nad Zagorjem pri Knežaku.

Sv. Hieronim je bil pisatelj in prevajalec, polihistor in kozmopolit, svetovljan in polemik, duhovni voditelj in strog asket, kot ga predstavlja Valenčič. Velja za enega izmed zadnjih glasnikov helenizma ter helenistične krščanske ideje, ki sta ju humanizem in renesansa po enem tisočletju znova odkrila. Bil je predhodnik sv. Benedikta (480–547), očeta zahodnega meništvā. Združeval je antično rimsko in grško kulturo s krščanskim oznanilom. Predvsem je znan kot prevajalec Svetega pisma, ki ga je prevajal iz izvornih jezikov: hebrejskega, aramejskega in grškega v latinščino. Nastal je prvi uradni pre-

vod, to je slavna Vulgata, ki je v cerkvi veljal do današnjih dni. Prav tako so pomembne njegove razlage svetopisemskih besedil, zgodovinska in historiografska dela, pisma prijateljem ... V delu *De viris illustribus sive de scriptoribus ecclesiasticis* (392) je opisal življenje in delo 85 svetnih in cerkvenih pisateljev. Piše tudi o sebi in navaja svoj rojstni kraj Stridon.

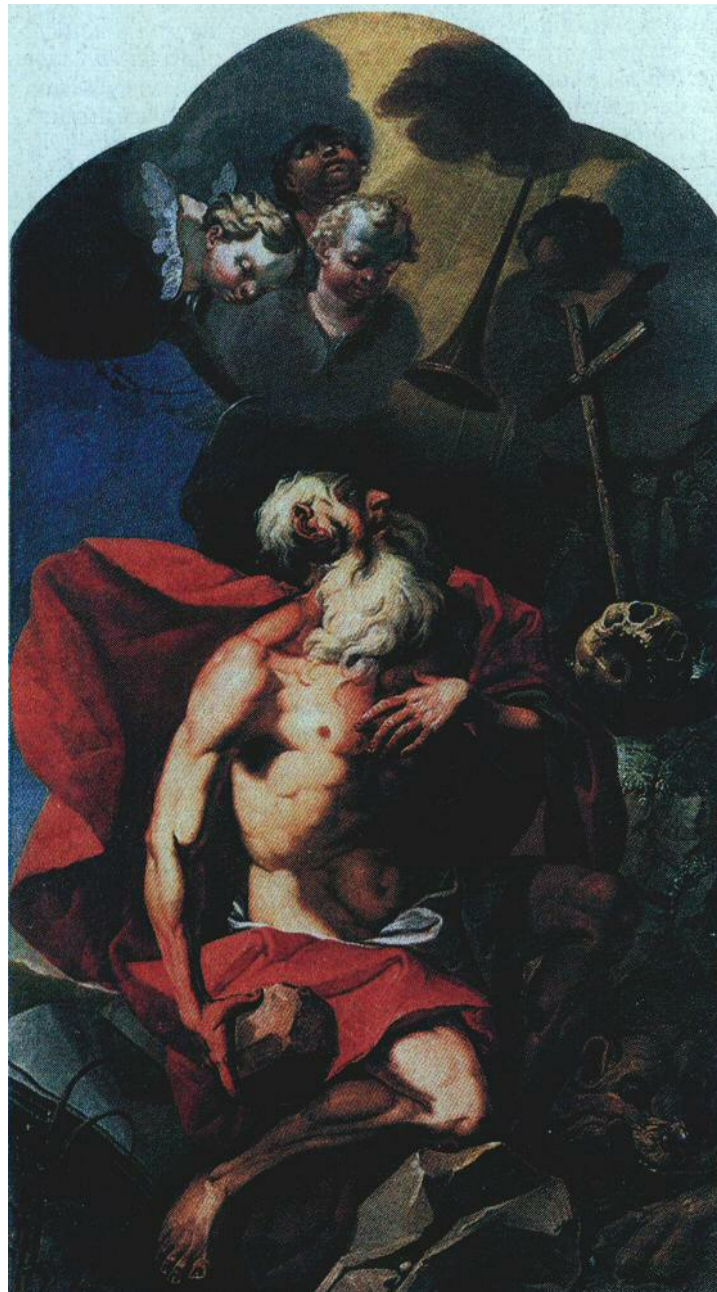
Od Stridona prek Rima

Valenčič podrobno opisuje Hieronimovo življenjsko pot od Stridona prek Rima, kjer je študiral osem let, Ogleja (rimska kolonija), Trierā (cesarska prestolnica) v Galiji, pozneje se je podal na Vzhod, prek Ilirike in Tracije v Atene in Antiohijo, kjer se je odločil za puščavniško življenje v halkiški puščavi (tri leta). Vrnil se je v Antiohijo, prejel duhovniško posvečenje, odšel v Carigrad, se udeležil tamkajšnjega vesoljnega cerkvenega zbora (381). Pot je nadaljeval v Rim k papežu Damazu I. Ta ga je sprejel za svojega tajnika in svetovalca ter novega prevajalca Svetega pisma. Po pa-

peževu smrti so se širile govorice, da je Hieronim resen kandidat za papeža, a se to ni zgodilo. Novi papež Siricij pa je bil Hieronimu nenaklonjen, tako da je leta 385 odšel iz Rima v Palestino in Egipt ter se za stalno naselil v Betlehemu (386), kjer je ustanovil moški samostan. Tu je umrl leta 420.

Iz Valenčičeve monografije je razvidna prisotnost sv. Hieronima v obliki njemu posvečenih cerkva, kapel in drugih znamenj zlasti na Primorskem. Njegova kraška domneva pa temelji na analizi vse dosedanje literature, na tedanjih poteh (geografske in zgodovinske značilnosti) ter samem pohodu Gotov v Italijo. Med drugim omenja vojski cesarja Teodozija in proticesarja Evgenija, ki sta se leta 394 spopadli pri Mrzli reki (Hubelj/Vipava) v podnožju Nanosa. Ta bitka naj bi bila kakih petnajst let po uničenju Stridona. Hieronim je pisal, da barbarski narodi že dvajset let in več uničujejo njegovo domovino. Te kraje so v poznejših stoletjih naseljevali Slovenci, ki so iz Ogleja prejeli krščansko vero.

MARIJAN ZLOBEC

ANTON JOŽEF LERHINGER: SV. HIERONIM, NARODNA GALERIJA LJUBLJANA